תורה אור • פרשת ויצא • מאמר 2

ביאור על הנ״ל

ביאור האמור לעיל

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeitzei/2

1 **ביאור על הנ"ל**

ביאור על הדברים שלעיל.

2 **והיה הוי"ה לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. להבין ענין תפלה ובקשה זו שהוי"ה יהי' [יהיה] בבחי' אלקים והאבן בבחי' בית אלקים.**

"והיה הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים". [עלינו] להבין את משמעותה של תפילה ובקשה זו: שהוי' יהיה בבחינת אלקים, והאבן בבחינת בית אלקים.

וכדי להבין איך תהיה האבן במדרגה גדולה כ"כ [כל כך] להיות מכון ומשכן להשראת קדושה עליונה עד שיהיה חל שם שמים על האבן שתהיה נק' בשם בית אלקים. הנה צריך להבין ענין הפרשה כולה ויצא יעקב כו'

כדי להבין כיצד יכולה האבן להגיע למדרגה כה גבוהה, ולהיות מקום קבוע ומשכן להשראת קדושה עליונה, עד ששם שמים יחול עליה והיא תיקרא "בית אלקים", עלינו להבין את משמעותה של הפרשה כולה, "ויצא יעקב כו'".

והענין דכתיב צוה ישועות יעקב בחי' יעקב נקרא ישועות

העניין הוא כך: נאמר "צוה ישועות יעקב". בחינתו של יעקב נקראת "ישועות".

וביאור מלת ישועות הנה שרש התיבה הוא ש"ע [ש"ע (370)] ושאר אותיות הם נוספות בתיבה כלומר שע"י בחינת יעקב מתגלין ש"ע נהורין עילאין [ש"ע (370)]

וביאור המילה "ישועות": שורש המילה הוא ש"ע [שערכן המספרי 370], ושאר האותיות הן תוספות למילה. כלומר, באמצעות בחינת יעקב מתגלים ש"ע נהורין עילאין [אורות עליונים].

וגם ש"ע הוא מלשון וישע ה' אל הבל שהוא לשון הפנה דהיינו שכל פינות והמשכות עליונות פונות ונמשכות ע"י בחי' יעקב יו"ד עקב.

וכן ש"ע הוא מלשון "וישע ה' אל הבל", לשון של פנייה [אל]. כלומר, כל הפניות וההמשכות העליונות פונות ונמשכות מטה באמצעות בחינת יעקב, יו"ד־עקב (יו"ד [ו]עקב).

3 **וענין נהורין והמשכות הללו היינו גילוי ההארות והמשכות מאור א"ס עצמו שכשמו כן הוא אין לו סוף כו'.**

משמעותם של האורות וההמשכות האלה היא גילוי הארות והמשכות מאור אין סוף עצמו, ששמו מעיד עליו: אין לו סוף וכו'.

ואינו בגדר עלמין כלל וכולא קמיה כלא ממש חשיב ולית מחשב' תפיסא ביה ואין ערוך אליו כו'.

והוא אינו שייך כלל לגדר העולמות; "כולא קמיה כלא ממש חשיב", "לית מחשב' תפיסא ביה", ואין דבר שניתן להשוות אליו וכו'.

כי מלכותך מלכות כ"ע [כל עלמין] **והודו וזיוו על ארץ ושמים כו' זיו והארה בעלמא המתלבש' ומתפשטת בתוך עלמין**

שהרי "כי מלכותך מלכות כ"ע והודו וזיוו על ארץ ושמים" וכו': אין זה אלא זיו והארה בלבד, המתפשטים ומתלבשים בתוך העולמות,

להוות' [להוותם] **ולהחיותם להיות חיים וקיימים מאין ליש בבחי' העלם והסתר אור א"ס ב"ה עצמו שלא יבטלו העולמות במציאות ויחזרו להיות אין ואפס כמו שהיו**

כדי להוות אותם ולהחיותם, כך שיהיו חיים וקיימים, מאין ליש, תוך העלמה והסתרה של אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, כדי שהעולמות לא יתבטלו ממציאותם ולא יחזרו להיות אין ואפס כפי שהיו [לפני כן];

דהיינו ע"י כמה צמצומים והתלבשות שונות בירידת המדרגות כדרך וסדר ההשתלשלות אבל אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו רם ונשא כו' והוא למעלה מעלה מבחינת ההשתלשלות

כלומר, באמצעות צמצומים רבים והתלבשויות שונות בירידת המדרגות, לפי דרך וסדר ההשתלשלות. אבל אור אין סוף עצמו, בעצמו ובכבודו, רם ונישא וכו', והוא נעלה הרבה מאוד מבחינת ההשתלשלות.

וע"י בחי' יעקב יו"ד עקב נמשך אא"ס [אור אין סוף] **ב"ה שלמעלה מבחי' ההשתלשלות שיאיר למטה בגילוי הנפש אלקות שבכל א' מישראל להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו.**

ובאמצעות בחינת יעקב, יו"ד עקב [האות יו"ד והעקב], נמשך למטה אור אין סוף, ברוך הוא, שלמעלה מבחינת ההשתלשלות, כדי שיאיר למטה בגילוי לנפש האלקית שבכל אחד מישראל, ויתגלה ממש אור אין סוף, ברוך הוא, על נפשו.

4 **והיינו ע"י שלקח מאבני המקום וישם מראשותיו. אבנים הן אותיות כמ"ש בס"י** [בספר יצירה] **שני אבנים בונות שתי בתים.**

הדבר נעשה על ידי שלקח "מאבני המקום וישם מראשותיו". אבנים הן אותיות, כפי שנאמר בספר יצירה: "שני אבנים בונות שתי בתים".

והטעם שנקראו אותיות בשם אבנים הוא כי כמו שע"י כמה אבנים נבנה בית לשבת אדם כו' כך ע"י כמה צירופי אותיות נעשי' [נעשית / נעשים] תיבות ומכמה צירופי תיבות נעשה ענין שלם שמתוכו מובן ומושג איזה השכלה והשגה

הטעם לכך שאותיות נקראות בשם "אבנים" הוא שכמו שמאבנים רבות בונים בית שאדם יכול לגור בו וכו', כך מצירופי אותיות רבים נוצרות מילים, ומצירופי מילים רבים נוצר עניין שלם, שמתוכו מובן ומושג רעיון או השגה כלשהם.

והרי השכל שורה ומתלבש באותיות הללו וכתפארת אדם לשבת בית ע"י צירופי אבנים

השכל שוכן ומתלבש באותיות הללו, כפי ש"וכתפארת אדם לשבת בית" מתקיים באמצעות צירופי אבנים.

ועוד טעם אחר כי כמו שהאבנים הם דומם ואין להם ערך ויחוס לאדם הדר בבית שנבנה מהאבנים כך האותיות הן בחי' דומם לגבי השכל השורה ומתלבש בהם ואין להם ערך ויחוס אליו

ויש טעם נוסף: כשם שהאבנים דוממות ואין להן כל דמיון או זיקה לאדם שגר בבית שנבנה מהן, כך האותיות הן בבחינת דומם ביחס לשכל השוכן ומתלבש בהן, ואין להן כל דמיון או זיקה אליו.

ולכן בטלים הם לגבי השכל (ועמ"ש בפ' בראשית בד"ה להבין בתוספת ביאור ענין וייצר)

לכן הן בטלות ביחס לשכל. (ועיינו במה שנכתב בפרשת בראשית, במאמר הפותח "להבין בתוספת ביאור ענין וייצר".)

ולכן נק' הוי' צבאות אות הוא בצבא דילי' [דיליה] שכל העולמות והברואי' [והברואים] נתהוו מבחי' אותיות שבעשרה מאמרות שנברא בהם העולם יהי אור יהי רקיע כו'.

לכן הוא נקרא "הוי' צבאות" [הוי' של צבאות]: "אות הוא בצבא דילי'", שכן כל העולמות והנבראים התהוו מבחינת האותיות של עשרת המאמרות שבהם נברא העולם: "יהי אור", "יהי רקיע" וכו'.

וכל צבא השמים העליונים אלף אלפין ורבוא רבבן ולגדודיו אין מספר הם בטלים לגבי אור א"ס ב"ה כבטול האותיות שהן בחי' דומם לגבי השכל

וכל צבא השמים העליונים, "אלף אלפין ורבוא רבבן", ו"ולגדודיו אין מספר", בטלים ביחס לאור אין סוף ברוך הוא, כפי שהאותיות, שהן בבחינת דומם, בטלות ביחס לשכל.

מאחר שהם בחי' גבול ת"ק שנה כו' ונבראים ומחודשים מאין ליש הרי אין ערוך אליו יתי'

מאחר שהם בבחינת גבול — [משך של] חמש מאות שנה וכו' — והם נבראים ומתחדשים מאין ליש, אין הם בני השוואה [אליו] יתברך.

וכנודע ענין הערך במספר שמספר א' לגבי אלף אלפים כו' יש לו איזה ערך ויחוס

וכידוע, בעניין הערך המספרי: למספר אחד, ביחס לאלף אלפים וכו', יש מידה מסוימת של ערך ויחס;

משא"כ אליו יתּ' שהוא א"ס ב"ה אין ערוך כלל ולכן נק' אות הוא בצבא דילי' [דיליה] שכל הצבאות אינן אלא בחי' אות א' לגבי אור א"ס ב"ה.

אך לא כן ביחס אליו יתברך, שהוא אין סוף ברוך הוא: אין ערוך כלל. ולכן נאמר, "אות הוא בצבא דילי", שכן כל הצבאות אינם אלא בחינת אות אחת (אוס) ביחס לאור אין סוף ברוך הוא.

5 **והנה באבני המקום שהם בחי' אותיות כתיב וישם מראשותיו שהגביה והעלה אותם למעלה מבחי' ההשתלשל' [ההשתלשלות] דהיינו לבחי' סוכ"ע**

כעת, באשר ל"אבני המקום", שהן בחינת אותיות, נאמר "וישם מראשותיו": כלומר, הוא הגביה והעלה אותן הרחק־הרחק מעל למדרגת ההשתלשלות, אל מדרגת סובב כל עלמין.

כי לפי שהאותיות הן בחי' דומם לכך יש להם כח ויכולת לעלות למעלה מעלה כנודע שנעוץ תחלתן בסופן דייקא וסוכ"ע הוא כמשל העיגול שממטה נעשה מעלה. וכמ"ש ומתחת זרועות עולם.

מכיוון שהאותיות הן בבחינת דומם, יש להן משום כך כוח ויכולת לעלות הרחק־הרחק למעלה, כידוע ש"נעוץ תחלתן בסופן" דווקא; וסובב כל עלמין דומה למשל העיגול, שבו מה שלמטה נעשה למעלה. וכמו שנאמר: "ומתחת זרועות עולם".

6 **והנה כתיב ויקח מאבני המקום ולא כל אבני לפי שלא כל האותיות יש להן כח זה אלא אות היו"ד שהוא בחי' כלי לחכמה**

והנה נאמר "ויקח מאבני המקום", ולא "כל אבני", משום שלא לכל האותיות יש כוח זה, אלא רק לאות יו"ד, שהיא בחינת כלי לחכמה.

וחכמה הוא כח מ"ה [מה] בחי' בטול ולכך שורה שם ומתגלה אור א"ס ב"ה הסוכ"ע כי הוי' בחכמה כו' ואין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל כו'.

וחכמה היא כוח מ"ה (הכוח של "מה"), בחינת ביטול. לכן אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין (האור המקיף את כל העולמות), שורה שם ומתגלה, שהרי "כי הוי' בחכמה" וכו'; ואור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה רק במי שבטל וכו'.

וזהו האבן אשר שם מראשותיו (ועמ"ש ע"פ מאמר הרע"מ [הרעיא מהימנא] פ' כי תשא בענין אבנא למשקל בה דא י') ואח"כ וישם אותה מצבה

וזהו "האבן אשר שם מראשותיו". (ועיין במה שנכתב על מאמר רעיא מהימנא בפרשת כי תשא, בעניין "אבנא למשקל בה דא י".) ואחר כך "וישם אותה מצבה",

וכתרגומו ושוי יתה קמא שהוא כמ"ש קמה אלמתי וגם נצבה שמה שהיתה האבן מונחת למטה בארץ אח"כ הקים אותה והגביה אותה עוד ממטה למעלה

וכפי שתרגם אונקלוס, "ושוי יתה קמא" — כלומר, העמיד אותה, קמא; בדומה לנאמר "קמה אלמתיוגם נצבה". כלומר, האבן הייתה מונחת תחילה למטה בארץ, ולאחר מכן הוא העמיד אותה והגביה אותה עוד, מלמטה למעלה.

והיינו עליי' [עלייה] אחר עליי' [עלייה] לבחי' ומקורות י"ג מדות רחמים עליונים שהן בחי' יודי"ן ווי"ן כי מקום יניקת השערה והגומא שלה הוא בחי' י' והשערה עצמה שהיא המשכה היא בחי' ו'

וזוהי עלייה אחר עלייה, אל הבחינה והמקורות של י"ג מדות רחמים העליונים, שהן בבחינת יו"דים וויי"נים; שכן המקום שממנו השערה יונקת, והגומא שלה, הוא בחינת י', והשערה עצמה, שהיא המשכה, היא בחינת ו'.

וזהו וישם מראשותיו וישם אתה מצבה שמתחלה כאשר שם מראשותיו היא בחי' יו"ד ואח"כ נעשה מצבה הוא בחי' וא"ו וכל בחי' הללו הם בחי' העלאה ממטה למעלה

וזהו "וישם מראשותיו וישם אתה מצבה": בתחילה, כאשר שם אותה מראשותיו, היא בחינת יו"ד; ולאחר מכן, כשהיא נעשית מצבה, היא בחינת ו'. וכל הבחינות הללו הן בחינות של העלאה מלמטה למעלה.

והיינו התעלות חכמה שבנפש לאור א"ס ב"ה השורה ומתגלה בה כי הנפש היא בחי' נברא ומחודש מאין ליש בבחי' אותיו' [אותיות] כו'

כלומר, העלאת החכמה שבנפש אל אור אין סוף ברוך הוא, השורה ומתגלה בה; שכן הנפש היא בחינת נברא, שהתחדש מאין ליש, בבחינת אותיות וכו'.

וצריך להעלות' ממטה למעלה לאור א"ס ב"ה הסוכ"ע וישוב אל ה' וירחמהו מבחי' י"ג מדות הרחמים והעלאה זו היא בבחי' חכמה דוקא כ"ח מ"ה [מה]:

וצריך להעלותה מלמטה למעלה אל אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין: "וישוב אל ה' וירחמהו", מבחינת י"ג מדות הרחמים. והעלאה זו היא דווקא בבחינת חכמה, כוח מ"ה:

7 **הגה"ה** [הגהה]

הגהה

8 **לכאורה אינו מובן כי היודי"ן שבת"ד** [שבתיקוני דיקנא] **הוא גבוה מהוי"ו כמ"ש לעיל כי מקום יניקת השערה והגומא שלה הוא בחי' יו"ד דהיינו מקום יניקתה ממו"ס** [ממוחא סתימאה] **שהוא הגבה מאד נעלה מהשערות עצמן שהן בחי' ו'.**

לכאורה אין הדבר מובן: היו"דים שבתיקוני הזקן (סידורי הזקן) גבוהים מהווי"ו, כפי שנאמר לעיל. המקום שממנו השערה יונקת, והגומה שלה, הם בחינת יו"ד; כלומר, המקום שממנו היא יונקת ממוחא סתימאה (המוח הנסתר), שהוא נעלה מאוד מאוד מן השערות עצמן, שהן בחינת וי"ו.

9 **והרי בחי' וישם אתה מצבה משמע שהוא עלייה אחר עלייה למעלה מבחי' מראשותיו שהוא בחי' יו"ד. וזהו תרתי דסתרי.**

אולם, הבחינה של "וישם אתה מצבה" מרמזת על עלייה אחר עלייה, למעלה מן הבחינה של "מראשותיו", שהיא בחינת יו"ד. והרי אלו שתי [אמירות] הסותרות זו את זו.

אך פי' מראשותיו הוא בחי' חכמה דאצילות ואח"כ וישם אתה מצבה שנעשית בחי' ו' הוא בחי' אבא יונק ממזלא שבחי' השערות דת"ד [דתיקוני דיקנא] **שהן וי"ן גבוה מהיו"ד דח"ע** [דחכמה עילאה].

אלא ש"מראשותיו" היא בחינת חכמה דאצילות, ואחר כך "וישם אתה מצבה", כשהיא נעשית בחינת ו', היא בחינת אבא היונק מן המזלא; שכן בחינת השערות של תיקוני הדיקנא, שהן ווין, גבוהה מן היו"ד של חכמה עילאה (חכמה עליונה).

אח"כ ויצק שמן על ראשה היינו המשכה ממו"ס [ממוחא סתימאה] **ממש לתוך המזלות כו' ומזה ממש נמשך הגלוי למטה בהלכו' שבתורה שבע"פ** [שבעל פה] **ששרשן מנימין דמו"ס** [דמוחא סתימאה] **וע"ז נאמר סלסלה ותרוממך כו':**

אחר כך "ויצק שמן על ראשה" — כלומר, המשכה ממוחא סתימאה עצמו לתוך המזלות וכו'. ומכאן ממש נמשך הגילוי למטה, אל הלכות התורה שבעל פה, ששורשן בנימין של מוחא סתימאה. ועל כך נאמר: "סלסלה ותרוממך" וכו'.

10 אך אין זה תכלית המכוון רק שאח"כ ויצק שמן על ראשה שמן היינו המשכת חכמה עילאה שהיא התורה ורצונו ית' שנמשכו ע"י בחי' יעקב יו"ד עקב כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל

אולם אין זו תכלית הכוונה; אלא שלאחר מכן "ויצק שמן על ראשה". השמן הוא המשכת חכמה עילאה (חכמה עליונה), שהיא התורה ורצונו יתברך, הנמשכים באמצעות בחינת יעקב, יו"ד עקב, כפי שנאמר: "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל":

להיות בעסק התורה שלמטה בגשמיות המחליף פרה בחמור כו' גילוי המשכת חכמה עילאה

שבלימוד התורה למטה, בעניינים גשמיים, [כגון] "המחליף פרה בחמור" וכו', תהיה התגלות של המשכת חכמה עילאה.

שכל פרטי הלכות שנפרדו הם יסודתם בהררי קדש עליון חכמה עילאה שכך חייבה חכמתו ורצונו ית'.

כי כל פרטי ההלכות שנפרדו מושרשים למעלה, בחכמה עילאה — "יסודתם בהררי קדש" — שכן כך חייבה חכמתו ורצונו יתברך.

11 ואי לזאת יהי' [יהיה] עסק התורה ג"כ עד"ז להמשיך חכמה עילא' [עילאה] בנפשו וע"ז נעשה אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכא כו'.

לכן גם לימוד התורה צריך להיעשות באופן זה: להמשיך חכמה עילאה [חכמה עליונה] אל תוך נפשו. ועל ידי כך הסטרא אחרא (הצד האחר) נכנעת (אתכפייא) ואף מתהפכת (אתהפכא), וכו'.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה כו' שתפול על האדם אימה ופחד בעסקו בתורה כמו בשעת קבלתו בהר סיני.

ולכן אמרו חכמינו ז"ל: "מה להלן [היה] באימה וביראה, אף כאן [צריך להיות] באימה" וכו' — שאימה ופחד ייפלו על האדם כשהוא עוסק בתורה, כמו בשעת קבלתה בהר סיני.

12 והנה שם בהר סיני כל העם ראו את הקולות ואת הלפידים וכו' פנים בפנים דבר ה' עמכם כו'.

עתה, שם בהר סיני, "כל העם ראו את הקולות ואת הלפידים" וכו'; "פנים בפנים דבר ה' עמכם" וכו'.

והאיך ימשיך כל אדם יראה זו עליו בכל זמן אלא כאשר ישים האדם אל לבו שהתורה שהוא לומד היא המשכת חכמה עילאה

וכיצד יכול כל אדם להמשיך עליו יראה זו בכל זמן? אלא כאשר ישים האדם אל לבו שהתורה שהוא לומד היא המשכה של חכמה עילאה,

ושם שורה ומתגלה אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות וקמיה כחשיכה כאורה מעלה ומטה רוחניות וגשמיות שוין א"כ אין כאן הסתר פנים כלל ע"כ מה להלן כו' הכל שוה.

ובה שורה ומתגלה אור אין סוף, ברוך הוא, שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות; ולפניו "כחשיכה כאורה": מעלה ומטה, רוחניות וגשמיות, שווים. אם כן, אין כאן הסתר פנים כלל. על כן "מה להלן" וכו' — הכול שווה.

13 **והנה להבין תכלית ירידת יעקב יו"ד עקב להיות הש"ע** [הש"ע (370)] **נהורין בגילוי למטה וליקח מאבני המקום להעלותם למעלה ולהמשיך אח"כ בחי' שמן הוא בחי' חכמה עילאה מלמעלה למטה.**

כעת [עלינו] להבין את תכלית ירידתו של יעקב, יו"ד־עקב: כדי ש־370 האורות יתגלו למטה, לקחת "מאבני המקום" ולהעלותן למעלה, ולאחר מכן להמשיך מלמעלה למטה את בחינת השמן, שהיא בחינת חכמה עילאה.

וירידה זו הוא מ"ש ויצא יעקב מבאר שבע. באר הוא מקור ומעיין הנובע ז' מדות עליונות לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהן בחי' לך בחי' ביטול.

ירידה זו היא מה שנאמר: "ויצא יעקב מבאר שבע". באר היא מקור ומעיין נובע של שבע המדות העליונות, שעליהן נאמר: "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו'; הן בחינת "לך", בחינת ביטול.

וילך חרנה חר"ן (ע"ה [עליו השלום]) **בגימ'** [בגימטריא] **גרו"ן רק בחי' גרו"ן היינו כשהקול יוצא כדרכו בלי עכוב ובלי מונע**

"וילך חרנה". חרן, עם הכולל, עולה בגימטרייה גרון. אולם בחינת הגרון היא כשהקול יוצא כדרכו, בלי עיכוב ובלי מניעה;

אבל חר"ן אותיות נחר היינו מ"ש יגעתי בקראי נחר גרוני. והיינו כשגובר בו יסוד האש כי הקול כלול אש רוח ומים.

ואילו חרן הוא גם אותיות "נחר", כמו שנאמר: "יגעתי בקראי נחר גרוני". זהו מצב שבו יסוד האש גובר בו, שהרי הקול מורכב מאש, רוח ומים.

רוח הוא עיקר התפשטות הבל הלב ומים היינו לחלוחית הריאה ואש הוא המחלק את הקול להיות ההפסק להתחלק בה' מוצאות הפה כלי הדבור.

הרוח היא עיקר התפשטות הבל הלב; המים הם הלחלוחית שבריאה; והאש היא שמחלקת את הקול ויוצרת את ההפסק, כדי שיתחלק לחמשת מוצאות הפה, כלי הדיבור.

14 וכשגובר יסוד האש ביותר הוא המפסיק את הקול עד שאינו יכול לצאת במשך ההעברה כדרכה.

וכשהיסוד של האש מתגבר יתר על המידה, הוא שמפסיק את הקול, עד שהקול אינו יכול לצאת ברצף כדרכו.

וכך הוא בחי' חרן היינו בחי' המפסיק את הקול שהוא ההמשכה מחיות ואור א"ס ב"ה

וכך היא בחינת חרן: בחינה זו היא מה שמפסיק את הקול — כלומר את המשכת החיות (כוח החיים) והאור מאין סוף, ברוך הוא;

שלא להיות ההמשכה כדרכה בקדושה דוקא אלא שיש גם לקליפות וס"א [וסטרא אחרא] יניקה ואחיזה בהמשכה זו ואזי נק' בבחי' נאלמתי דומיה שנפסק הקול וההמשכה ונעשה בחי' נפרד

כך שההמשכה אינה נמשכת כדרכה בקדושה בלבד, אלא גם לקליפות (כוחות המסתירים על הקדושה) ולסטרא אחרא (הצד האחר) יש יניקה ואחיזה בהמשכה זו. ואז היא נקראת בחינת "נאלמתי דומיה", שכן הקול וההמשכה נפסקים, ונעשית בחינת נפרדות.

ובחי' זו הוא בין בהנהגת העולמות שהוא ענין גלות ישראל ושעבוד מצרים ובבל מחמת תגבורת האש ותוקף הדין

ובחינה זו קיימת הן בהנהגת העולמות — שהיא עניין גלות ישראל ושעבודם במצרים ובבבל, בגלל התגברות האש ותוקף הדין —

ובין בכל נפש מישראל בעבודת ה' שעסק התורה שלו הוא בבחי' נפרד ולא בבחי' ביטול לאור א"ס ב"ה להיות גילוי חכמתו כו' מחמת תגבורת האש וחמימות שמצד גופו ונפש הבהמית אשר נמשך אחריהם.

והן בכל נפש מישראל, בעבודת ה', כאשר לימוד התורה שלו הוא בבחינת נפרד ולא בבחינת ביטול לאור אין סוף, ברוך הוא, כדי שתתגלה חכמתו וכו'; זאת בגלל התגברות האש והחמימות שמצד גופו ונפשו הבהמית, שהוא נמשך אחריהם.

אך הנה תכלית ירידה זו של בחי' יעקב מאגרא רמה מבאר שבע מקו' מדות העליונות שהן ביטול אליו יתי' לך ה' הגדולה כו' לבירא עמיקתא מקום החרן המפסיק ומעכב את קול ההמשכה להיות בחי' נפרד. הוא כדי להיות אתכפיא ואתהפכא

אך תכלית ירידה זו של בחינת יעקב "מאגרא רמה", מבאר שבע, מקור המדות העליונות שהן בבחינת ביטול אליו יתברך — "לך ה' הגדולה כו'" — ל"בירא עמיקתא", מקום חרן, המפסיק ומעכב את קול ההמשכה עד שנעשית בחינת נפרד, היא כדי שתהיינה אתכפיא (כפיית הרע) ואתהפכא (הפיכתו לטוב).

ואזי נעשה מחרן רנה כי החי"ת נפסק ונעשה ה"א. כמ"ש בזהר ע"פ גער חית קנה שמחמץ נעשה מצה.

ואז נעשית מחרן רינה (שירה שמחה), שכן החי"ת נבקעת ונעשית ה"א. וכך נאמר בזהר על הפסוק "גער חית קנה": שמחמץ נעשית מצה.

15 **וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי ושבתי מחר"ן. אל בית אבי זהו בחי' יצחק ויצחק נק' ע"ש** [על שם] **צחק עשה לי אלקים**

וזהו "ושבתי בשלום אל בית אבי": "ושבתי" — אשוב מחרן. "אל בית אבי" — זו בחינת יצחק; ויצחק נקרא כך על שם "צחק עשה לי אלקים" (צחוק).

והוא בחי' רנ"ה שנעשה מחר"ן וכתיב כל השומע יצחק לי יצחק הוא לשון עתיד דהיינו בביאת המשיח ב"ב [במהרה בימינו] **שאז אהפוך אל עמים וגו'**

וזו בחינת רנ"ה (רינה, שירה), שנעשית מחרן. ונאמר "כל השומע יצחק לי": "יצחק" הוא לשון עתיד, כלומר, בביאת המשיח במהרה בימינו, שאז "אהפוך אל עמים וגו'".

דכד אתכפייא ואתהפכא אזי נעשה בחי' צחוק וחדוה כמו עד"מ צחוק המלך והשרי' מענין התהפכות דבר רחוק וזר כמו מצפור מדברת שזהו דבר חידוש משא"כ מאדם המדבר שדרכו בכך לא שייך צחוק.

כאשר [סטרא אחרא (הצד האחר)] נכנעת ונהפכת, נוצרת בחינת צחוק ושמחה. למשל, המלך ושריו צוחקים כשדבר רחוק וזר מתהפך, כגון ציפור מדברת; זהו חידוש. לעומת זאת, כשאדם מדבר, שכן זו דרכו, אין שייך צחוק.

16 **ולכן ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **במקום שבע"ת** [שבעלי תשובה] **עומדין כו' משום דאתהפכא חשוכא כו'. וגם ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' שזהו תכלית ביאת המשיח להיו'** [להיות] **הצחוק והחדוה כד אתכפייא סט"א** [סטרא אחרא] **ואתהפכא חשוכא לנהורא.**

לכן אמרו חז"ל: "במקום שבע"ת עומדין" וכו', משום שהחושך נהפך וכו'. וכן אמרו חז"ל: "אם ישראל עושין תשובה נגאלין" וכו', שכן תכלית ביאת המשיח היא שתהיה צחוק ושמחה, כשהסטרא אחרא (הצד האחר) נכנעת והחושך נהפך לאור.

וזהו מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **שלעתיד יאמרו על יצחק כי אתה אבינו שתכלית ירידת הנשמה בגוף בעוה"ז ותכלית ירידת ישראל בגלות ושעבוד ודוחק פרנסה הוא כדי שיעלו ויבאו ויגיעו לבחי' יצחק הוא הצחוק והחדוה וכו':**

וזהו [הפירוש של] מאמר חז"ל, שלעתיד יאמרו ליצחק: "כי אתה אבינו"; שכן תכלית ירידת הנשמה לתוך הגוף בעולם הזה, ותכלית ירידת ישראל לגלות, לשעבוד ולדוחק הפרנסה, היא כדי שיעלו, יבואו ויגיעו לבחינת יצחק — הצחוק והשמחה וכו'.

17 **אך כיצד ישוב מבחי' חרן לבחי' יצחק הנ"ל הנה לזה אמר הכתוב בשלום כי שלום הוא המחבר ומקשר בי' הפכים**

אבל כיצד ישוב מבחינת חרן לבחינת יצחק שהוזכרה לעיל? על כך אומר הפסוק "בשלום", שכן השלום הוא המחבר ומקשר בין שני הפכים,

כמ"ש עושה שלום במרומיו בין מיכאל כו' שלום שלום לרחוק שנעשה קרוב כו' ובשלום ב' שלום ממטה למעלה וממעלה למטה כמ"ש במ"א.

כפי שנאמר: "עושה שלום במרומיו", בין מיכאל וכו'; "שלום שלום לרחוק שנעשה קרוב" וכו'. והמילה "בשלום" פירושה שני [סוגים של] שלום: מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, כפי שנתבאר במקום אחר.

18 **והנה כשיתגלה הצחוק העליון לעתיד כד אתכפיא ואתהפכא דהיינו שלא יהיה שליטה ויניקה לקליפות וסט"א** [וסטרא אחרא] **כלל וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אזי יזדכך חומריות העולם וגסותו שלא יהיה בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע** [בפני עצמו] **רק הכל יוכלל בבחי' אין**

כעת, כאשר יתגלה לעתיד הצחוק העליון, כאשר [הסטרא אחרא — הצד האחר] תיכנע ותתהפך — כלומר, כאשר לא תהיה לקליפות ולסטרא אחרא שום שליטה או יניקה כלל, כפי שנאמר: "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" — אזי יזדככו הגשמיות והגסות של העולם, והוא לא יהיה עוד בבחינת יש (yesh) [תחושת מציאות נפרדת] ודבר נפרד בפני עצמו; אלא הכול ייכלל בבחינת אין (ayin) [ביטול לפני ה'].

כי זהו תכלית בריאת העולמות מאין ליש כדי לאהפכא מבחי' יש לבחי' אין ואזי והיה הוי' לי לאלקים.

כי זו תכלית בריאת העולמות מאין ליש: להפוך [אותם] מבחינת יש לבחינת אין. ואז "והיה הוי' לי לאלקים".

כי הנה אלקי' היינו ההעלם והצמצו' להיות העולמות נבראים מאין ליש

כי אלקים הוא ההסתר והצמצום, כדי שהעולמות ייבראו מאין ליש;

והוי"ה היינו בחינת פנימיות אור א"ס ב"ה המחי' [המחיה] ומהוה כו'

והוי' הוא בחינת הפנימיות של אור אין סוף ברוך הוא, המחיה ומהווה וכו'.

וכמ"ש כי שמש ומגן הוי"ה אלקים שאלקי' נעשה בחי' מגן לשם הוי"ה שהוא בבחי' השמש כו'.

וכפי שנאמר: "כי שמש ומגן הוי' אלקים" — אלקים נעשה בחינת מגן לשם הוי', שהוא בבחינת השמש וכו'.

אך כל זה הוא בבחינת ההשתלשלות וירידת המדרגות שהוא בבחי' זיו והארה שמאור א"ס ב"ה להוות ולהחיות נבראים כסדר ירידת השתלשלות המדרגות מדרגה אחר מדרגה.

אבל כל זה הוא בתחום ההשתלשלות ובירידת המדרגות, שעניינם זיו והארה מאור אין סוף ברוך הוא, כדי להוות נבראים ולהחיותם לפי סדר ירידת המדרגות בהשתלשלות, מדרגה אחר מדרגה;

שמדרגות עליונים מקבלים אור היותר עליון ורוחני כו' וכל מה שלמטה מטה מתצמצם ומתלבש כו'.

המדרגות העליונות מקבלות אור נעלה ורוחני יותר וכו', וככל שהמדרגה נמוכה יותר, כך האור מצטמצם ומתלבש וכו'.

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] כשיתגלה הצחוק העליון שהוא מבחי' אתהפכא כו' יהיה גילוי אא"ס [אור אין סוף] ב"ה בעצמו ובכבודו שלמעלה מעלה מבחינת השתלשלות

אבל לעתיד לבוא, כאשר יתגלה הצחוק העליון, שהוא מבחינת אתהפכא וכו', יתגלה אור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו, למעלה מעלה מבחינת ההשתלשלות.

כי עין בעין יראו כו' וראו כל בשר כו' ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' וגו'.

"כי עין בעין יראו" וכו'; "וראו כל בשר" וכו'; "ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה'" וגו'.

19 **ואז יהי' [יהיה] בחי' הוי"ה שהוא אור א"ס ב"ה הנמשך ומתפשט להתלבש בתוך עלמין בסדר ההשתלשלות. נחשב בחי' אלקים דהיינו בחי' צמצום**

ואז תיחשב בחינת הוי', שהיא אור אין סוף ברוך הוא הנמשך ומתפשט כדי להתלבש בתוך העולמות בסדר ההשתלשלות, לבחינת אלקים, כלומר לבחינת צמצום;

שבאמת אין זה אלא זיו והארה מצומצמת לגבי אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שלפניו מעלה ומטה שוין וכחשיכה כאורה.

שכן לאמיתו של דבר אין זה אלא זיו והארה מצומצמים ביחס לאור אין סוף ברוך הוא עצמו ובכבודו, שלפניו מעלה ומטה שווים, ו"כחשיכה כאורה".

20 והאבן הזאת אשר שמתי מצבה הוא בחינת יו"ד כלי החכמה שמבחי' אותיות בחי' דומם דהיינו בחי' התהוות מאין ליש

"והאבן הזאת אשר שמתי מצבה": זו בחינת יו"ד, כלי החכמה, שהיא מבחינת האותיות — בחינת דומם, כלומר, בחינת התהוות מאין ליש.

רק לפי אשר שמתי מצבה שהגבהתי והעליתי כו' לכך יהי' [יהיה] לה כח ויכולת להיות בית אלקים שיהיה בחי' אלקים זה שהוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שבתוך עלמין שורה ומתגלה בבחי' אותיות הללו והאותיות תהיינה בבחי' משכן ומכון לשבתו ית'.

אבל מכיוון ש"אשר שמתי [אותה] מצבה", כלומר, שהגבהתי והעליתי [אותה] וכו', יהיה לה הכוח והיכולת להיות "בית אלקים", כך שבחינת אלקים זו, שהיא אור אין סוף ברוך הוא שבתוך העולמות, תשרה ותתגלה באותיות הללו, והאותיות יהיו משכן ומקום קבוע לשבתו ית'.

21 וכל זה הוא ע"י בחי' יעקב יו"ד עקב צוה ישועות יעקב גילוי הש"ע [הש"ע (370)] נהורין שבהן וע"י נזכה לכל בחי' האלו. וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך.

וכל זאת באמצעות בחינת יעקב, יו"ד־עקב (yud-akev): "צוה ישועות יעקב" — גילוי 370 האורות שבהם; ובכך נזכה לכל הבחינות הללו. "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך".

הענין הוא כי הנה נודע שיהיה עילוי אחר עילוי לאין קץ ימות המשיח ותחה"מ [ותחיית המתים] כמה שמיטין ויובלות כו' וכל עילוי גדול מחבירו.

הענין הוא כך: ידוע שתהיה עלייה אחר עלייה בלי סוף, [ב]ימות המשיח ובתחיית המתים, במחזורי שמיטה ויובל רבים וכו', וכל עלייה תהיה גדולה מקודמתה.

אך קודם העילוי שאחר העילוי צריך להיו' [להיות] נשאר מעילוי הראשון בבחי' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] לאתעדל"ע [לאתערותא דלעילא] שבעילוי הבי' ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] זו הנשארת מן העילוי הראשון נק' בחי' מעשר.

אולם לפני העלייה שלאחר [כל] עלייה, צריך שיישאר מן העלייה הראשונה [משהו] בבחינת אתערותא דלתתא, לצורך אתערותא דלעילא שבעלייה השנייה; ואתערותא דלתתא זו, שנותרת מן העלייה הראשונה, נקראת בחינת מעשר (maaser) [חלק עשירי].

22 וז"ש [וזהו שכתוב] וכל אשר תתן לי לעתיד דהיינו כל העליות שיהיה עד אין קץ עשר אעשרנו ויהי' [ויהיה] הרבה מעשרות לכל עילוי בחי' מעשר בפ"ע [בפני עצמו] ותמיד עשר אעשרנו עד שיגיע לך לבחי' אור א"ס ב"ה עצמו

וזהו שכתוב: "וכל אשר תתן לי" — בעתיד, כלומר, כל העליות שיהיו בלי סוף; "עשר אעשרנו" — יהיו מעשרות רבים, מעשר בפני עצמו לכל עלייה. תמיד "עשר אעשרנו", עד שתגיע אל "לך", לבחינת אור אין סוף ברוך הוא עצמו.

וכמו שהוא ית' א"ס כך יהיו עליות עד א"ס והכל ע"י בחי' יעקב יו"ד עקב כו' כנ"ל

וכשם שהוא יתברך אין־סופי, כך יהיו העליות בלי סוף; והכול באמצעות בחינת יעקב, יו"ד־עקב וכו', כפי שהוסבר לעיל.

ודי"ל [ודי למבין]:(ובענין מ"ש בפי' עשר אעשרנו ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] זו כו' נק' בחי' מעשר כו'. נראה כי הכתר הוא הממוצע בין עולם העליון לעולם התחתון שהוא סוף בחי' עליונה ומקור וראש לבחי' תחתונה כמו מלכות דאצי' כתר לבריאה ומלכות דבריאה כתר ליצירה כו'.

ודי"ל. (ובעניין מה שנאמר בפירוש "עשר אעשרנו", שאתערותא דלתתא זו וכו' נקראת בחינת מעשר וכו': נראה שהכתר הוא הממוצע בין עולם עליון לעולם תחתון, שכן הוא סוף הבחינה העליונה ומקור וראש לבחינה התחתונה. כך מלכות דאצילות היא כתר לבריאה, ומלכות דבריאה היא כתר ליצירה וכו'.)

ולכן הנה להיות עליית העולמות שיתעלה העשייה בקדוש' [בקדושה / בקדושת] היצירה ממש הוא ע"י אמצעות הכתר דעשייה שהוא בחי' מעשר מע"ס [מעשר ספירות] דעשיי' [דעשייה].

ולכן, כדי שהעולמות יעלו ועשיה תתעלה אל הקדושה של יצירה ממש, הדבר נעשה באמצעות כתר דעשיה, שהוא בחינת מעשר מעשר הספירות של עשיה.

והענין כי כתר הוא לשון שתיקה כמו כתר לי זעיר. ושתיקה הוא בחינת בטול וע"ז נאמר יונת אלם כו'. והוא בחינת בעמדם תרפינה כנפיהן.

והעניין הוא שכתר הוא מלשון שתיקה, כמו "כתר לי זעיר". שתיקה היא בחינת ביטול, ועל כך נאמר "יונת אלם" וכו'; וזו בחינת "בעמדם תרפינה כנפיהן".

וע"י בטול זה יוכל להתעלות אח"כ ליצירה כי א"א להיות עליי' [עלייה] ממהות למהות כי אם שיוכלל תחלה בבחי' אין ממש וזהו ענין העמוד שבין ג"ע [גן עדן] התחתון לג"ע [לגן עדן] העליון כו'

ובאמצעות ביטול זה היא יכולה לעלות אחר כך ליצירה, שכן אי אפשר שתהיה עלייה ממהות למהות אם לא תיכלל תחילה בבחינת אין ממש. וזהו עניין העמוד שבין גן עדן התחתון לגן עדן העליון וכו'.

וכמו צמיחת התבואה מזרע הנזרע בארץ הוא ע"י שמתחלה מתבטל מהות הזרע ונעשה בחי' אין רק שנשאר כחו בכח הצומח וע"ז אח"כ נעשה הגידול נפלא יותר מהיש שהי' [שהיה] תחלה כו'.

וכמו צמיחת התבואה מזרע הנזרע בארץ, שבאה לאחר שמהות הזרע מתבטלת תחילה ונעשית בבחינת אין, ורק כוחו נשאר בכוח הצומח; ועל ידי כך צומחת אחר כך צמיחה מופלאה יותר מן היש שהיה בתחילה וכו'.

ועד"ז עליי' [עלייה] יצירה בבריאה צ"ל תחלה בבחינת בטול ואין והוא בחי' כתר דיצירה כו' וזהו ענין אשר שם שמות בארץ בחי' וחד חרוב

וכך גם בעליית יצירה לבריאה, עליה להיות תחילה בבחינת ביטול ואין, וזוהי בחינת כתר דיצירה וכו'. וזהו עניין "אשר שם שמות בארץ", בחינת "וחד חרוב".

ומה שהוא בבחי' אלף השביעי ולא בבחי' עשירית היינו כי היכל ק"ק [קדש הקדשים] שהוא היכל השביעי כולל ג"ר [ג' ראשונות] אבל עיקר העליי' [העלייה] ע"י הכתר כו'. וע"ד זה יש עליות אין קץ.

והדבר הוא בבחינת האלף השביעי ולא בבחינת העשירית, משום שהיכל (חדר) קודש הקודשים, שהוא ההיכל השביעי, כולל את שלוש הראשונות [הספירות]; אבל העלייה העיקרית היא באמצעות כתר וכו'. ובאופן זה יש עליות שאין להן קץ.

ומ"ש עשר אעשרנו ב' עישורין היינו כי הכתר כלול מב' פרצופין עתיק וא"א כו' שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ושרש הנאצלים כו' ובי' בחי' אלו יחד נק' חומש כמ"ש ונתתם חמישית לפרעה כמ"ש במ"א):

ומה שנאמר "עשר אעשרנו" — שתי מעשרות — הוא משום שכתר מורכב משני פרצופים, עתיק ואריך אנפין וכו': המדרגה התחתונה של המאציל והשורש של הנאצלים וכו'. ושתי בחינות אלה יחד נקראות חמישית, כמו שנאמר "ונתתם חמישית לפרעה", כפי שמוסבר במקום אחר.)

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayeitzei/2/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק